

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับพิมพ์ที่มีเนื้อหา
เกี่ยวกับการอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการ-
อุดมศึกษา
2. เพื่อจำแนกประเภทของระเบียบวิธีวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประเภทสถิติและกลุ่มประชากรของวิทยานิพนธ์
3. เพื่อศึกษาผลสรุปของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับพิมพ์ที่มีเนื้อหา
เกี่ยวกับการอุดมศึกษา

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับพิมพ์ที่มี
เนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา ตั้งแต่ปี 2500 - 2526 จำนวน 909 เล่ม จากสถาบัน-
อุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร รวม 6 แห่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบวิเคราะห์ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการทำวิทยานิพนธ์และ
ผลสรุปของวิทยานิพนธ์ สำหรับเก็บข้อมูลจากวิทยานิพนธ์แต่ละเล่ม แล้วนำไปให้ผู้
ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้
กับวิทยานิพนธ์จำนวน 10 เล่ม จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์ให้
สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับวิทยานิพนธ์จำนวน 909 เล่ม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบวิเคราะห์
ส่วนที่เป็นรูปแบบการทำวิทยานิพนธ์ มาวิเคราะห์หาค่าอัตราส่วนร้อยละ แล้วนำเสนอในรูป
ตารางประกอบความเรียง สำหรับสรุปผลการทำวิทยานิพนธ์ได้วิเคราะห์แล้วนำเสนอใน
รูปของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

1. สถาบันที่มีการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากเรียงตามลำดับ คือ

ก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 60.18 โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมากที่สุดที่คณะครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 75.69 และน้อยที่สุดที่คณะนิเทศศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 0.18

ข. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คิดเป็นร้อยละ 23.10 โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมากที่สุดที่คณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 80.00 และน้อยที่สุดที่คณะสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 1.43

ค. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 14.41 โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมากที่สุดที่คณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 58.02 และน้อยที่สุดที่คณะเศรษฐศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 1.53

ง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 1.43 โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมากที่สุดที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 53.85 และน้อยที่สุดที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 15.38

จ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 0.55 โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเพียงคณะเดียว คือ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 100

ฉ. มหาวิทยาลัยศิลปากร คิดเป็นร้อยละ 0.33 โดยมีการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเพียงคณะเดียว คือ คณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 100

2. ปีที่มีการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุด คือปี พ.ศ. 2524 คิดเป็นร้อยละ 13.53 รองลงมาคือ พ.ศ. 2523 คิดเป็นร้อยละ 12.54 และน้อยที่สุดคือ พ.ศ. 2506 - 2507 คิดเป็นร้อยละ 0.11 เท่ากัน ส่วนปี พ.ศ. 2500 - 2505 และ พ.ศ. 2509 ไม่มีวิทยานิพนธ์ระดับ

ปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาปรากฏอยู่เลย

3. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุด คือการวิจัยเชิงบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 89.99 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงทดลอง คิดเป็นร้อยละ 5.94 และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 4.07 ตามลำดับ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุดคือแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 58.36 รองลงมาคือแบบทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 12.99 และน้อยที่สุดคือการสังเกต คิดเป็นร้อยละ 2.31

5. สถิติที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุดคือ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง คิดเป็นร้อยละ 25.27 รองลงมาคือการวัดการกระจาย คิดเป็นร้อยละ 19.10 และน้อยที่สุดคือสถิติอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.73

6. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุดคือนิสิตนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.38 รองลงมาคือ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.89 และน้อยที่สุดคือนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.15

7. ผลสรุปของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามีลักษณะแยกย่อยไปตามกำลังความสามารถและความสนใจของนิสิต-นักศึกษา การวิจัยเน้นเฉพาะปัญหาจุดใดจุดหนึ่งของกิจการอุดมศึกษาเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดและข้อเท็จจริงที่ค้นพบจะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาบางส่วนของเรื่องต่อไป

ก. พื้นฐานการอุดมศึกษา

เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานการอุดมศึกษา ครอบคลุมถึงพัฒนาการของมหาวิทยาลัยในเรื่องของกำเนิดมหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์ ในการจัดตั้ง สภาพการดำเนินงานและปัญหาที่ประสบโดยเริ่มต้นจากมหาวิทยาลัยแห่ง

แรกคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปจนถึงการกำเนิดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ใช้ระบบการสอนทางไกลอย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความมุ่งหมายและบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการให้บริการทางค่านวิชา การพัฒนาชุมชนและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบความต้องการและสภาพการให้บริการที่สถาบันดำเนินการส่วนรูปแบบการดำเนินการดังกล่าวจัดในรูปการนิเทศ การสัมมนา การจัดนิทรรศการ การแสดงและการสาธิตสำหรับความต้องการและโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลสรุปของวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อาชีพและระดับการศึกษาของบิดา มารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ภูมิภาคที่สำเร็จการศึกษา ผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศาสนา ประเภทของหลักสูตรและสาขาวิชาที่จะศึกษา

ข. การบริหารงานสถาบันอุดมศึกษา

วิทยานิพนธ์ทางการอุดมศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาลักษณะโครงสร้างของระบบบริหารสถาบันอุดมศึกษา การบริหารงานค่านวิชาการ บุคลากร ทรัพย์สินและกิจการนิสิตนักศึกษาและครอบคลุมถึงพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารทั้งในระดับสูง ระดับกลาง และระดับต้น โดยศึกษาถึงพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังว่าควรปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีการวิจัยถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษา

ค่าใช้จ่ายลงทุนทางค่านการอุดมศึกษามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวและค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องลงทุนค่านการศึกษาให้กับนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท การวิจัยจะมุ่งค้นหาข้อเท็จจริงเฉพาะสถาบัน สาขาวิชา และหลักสูตรเป็นสำคัญ และยังมี การวิจัยเกี่ยวกับต้นทุนและความสูญเสียที่เกิดจากการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เนื่องจากการเรียนช้ากว่ากำหนดและการลาออกกลางคันของนิสิตนักศึกษา

การใช้อาคารสถานที่ของสถาบันอุดมศึกษาจะเน้นการศึกษาถึงประโยชน์และประสิทธิภาพในการใช้พื้นที่และตัวอาคาร ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ทางค่านสภาพแวดล้อมประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม ปัญหาและความต้องการ และองค์ประกอบที่มีผลต่อการจัดสภาพแวดล้อม

ทั้งในด้านวิชาการ อาคารสถานที่และกลุ่มเพื่อน

คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีการศึกษาในด้านลักษณะทั่วไป
ไปของอาจารย์ได้แก่บุคลิกภาพ ทักษะศึที่มีต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง
และการอาชีพ ด้านสถานภาพของอาจารย์เป็นการศึกษาในเรื่องอัตราส่วนคุณวุฒิของ
อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา คำนวณบทบาทและภาระหน้าที่ ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน
ด้านการสอน การวิจัย การเขียนตำราเอกสาร การเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ และ
การบริการชุมชน โดยศึกษาครอบคลุมเรื่องปริมาณงาน เปรียบเทียบการปฏิบัติงานจริง
กับการคาดหวังว่าควรปฏิบัติปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานของอาจารย์ ด้าน
การพัฒนาอาจารย์มีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาอาจารย์ ความต้อง
การพัฒนาตนเองของอาจารย์ โครงการและรูปแบบต่าง ๆ ในการพัฒนาอาจารย์
นอกจากนี้ยังมีการวิจัยทางด้านความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติงานและองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้
ให้อาจารย์มีขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

เทคโนโลยีทางการอุดมศึกษามีการวิจัยค้นคว้า เรื่องของการบริหาร
งานและสภาพการทำงานเกี่ยวกับโสตทัศนูปกรณ์ รวมถึงปัญหาและความต้องการใช้บริการ
โสตทัศนศึกษา และการเสนอจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาประจำสถาบันอุดมศึกษา ส่วนด้าน
คอมพิวเตอร์จะเน้นการศึกษาถึงการจัดดำเนินงานของฝ่ายทะเบียน ระบบบริหารงานบุคคล
และการวางแผนสถาบัน เพื่อเสนอโครงการจัดตั้งคอมพิวเตอร์

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีและ
ปริญญาโท เพื่อตรวจสอบผู้สำเร็จการศึกษาระดับสาขาวิชาต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาทาง
ด้านการประกอบอาชีพ การใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
งาน และศึกษาถึงขอบการร้องและขอควรปรับปรุงการผลิตบัณฑิต

การดำเนินงานห้องสมุด เป็นเรื่องของการค้นคว้าเกี่ยวกับ ระบบบริหาร
ห้องสมุด การปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ การจัดหาวัสดุสิ่งพิมพ์ งานบริการที่ใช้ห้องสมุด
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของห้องสมุด

ค. หลักสูตรและการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา

วิทยานิพนธ์ทางการอุดมศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรจะเป็นการ
ศึกษาหลักสูตรของแต่ละสถาบันโดยมุ่งศึกษาหลักสูตรสาขาใดสาขาหนึ่งทั้งในระดับปริญญา
ตรีและปริญญาโท ลักษณะเนื้อหากล่าวครอบคลุมสภาพของหลักสูตร วัตถุประสงค์ เนื้อหา

การประเมินผลติดตามผล ปัญหาและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรรวมถึงการศึกษา ข้อดี ข้อเสีย และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรทางด้านการจัดโปรแกรมการศึกษาให้กับนิสิตนักศึกษา เนื้อหาประกอบควยประเภทของโปรแกรม ความมุ่งหมาย ข้อบกพร่องและความต้องการของนิสิตนักศึกษาที่ต้องการให้ปรับปรุงการจัดดำเนินงาน โปรแกรมการศึกษาให้ดีขึ้น

การเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ใช้ส่วนเนื้อหาความรู้สอนเป็นการ ศึกษายทบาทและเปรียบเทียบลักษณะของผู้สอนทางด้านพฤติกรรมการสอน กิจกรรมการ เรียนการสอน คำนวณผู้เรียนมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสภาพการเรียน ความคิดเห็นและความ พึงพอใจที่มี ต่อกระบวนการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภูมิศาสตร์ เป็นต้น และรวมถึงประสิทธิผลการเรียนของผู้เรียน ความ สื่อการเรียนการสอนเป็นเรื่องของสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ที่ ในด้านวิธีการใช้ ประเภทของสื่อที่ใช้ ปัญหาและความต้องการสื่อการเรียนการสอน และการสร้างสื่อเพื่อทดลองใช้ในการเรียนการสอน ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มุ่งศึกษาตัวแปรที่ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษา เปรียบเทียบการเรียน ของนิสิตและแนวโน้มที่จะจบการศึกษาของนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ยังมีการสร้างแบบวัด และประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบวิเคราะห์ แบบฝึกทักษะ และแบบประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ

การจัดประสบการณ์วิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ การฝึกสอน มีเนื้อหาครอบคลุมด้านรูปแบบการจัดการฝึกสอน โดยกล่าวถึงหน่วยงานที่รับ ฝึกสอน นโยบายและการวางแผน การจัดดำเนินงาน ระบบเวลาในการฝึกสอน และ องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่โครงการฝึกสอน การปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าหน่วย นิเทศการสอน อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนิสิตนักศึกษา ซึ่งเน้นบทบาท ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยศึกษาเปรียบเทียบและค้นหาเกณฑ์การปฏิบัติงาน ข้อบกพร่องและ แนวการแก้ไขให้เป็นไปความต้องการของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านปัญหาการฝึกสอน ที่นิสิตนักศึกษาฝึกสอนประสบคือ เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้แก่นักเรียน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์

การใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของอาจารย์และนิสิตนักศึกษา มี การวิจัยเพื่อค้นหาวัตถุประสงค์การใช้ห้องสมุด การใช้สิ่งพิมพ์ในห้องสมุด เพื่อการ

เรียนการสอน ประเภทและหมวดหมู่ของสิ่งพิมพ์ที่อาจารย์และนิสิตนักศึกษาต้องการใช้ ประกอบการเรียนการสอน และปัญหาจากการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน สำหรับการ ใช้ห้องสมุดเพื่อการวิจัย เป็นการศึกษาประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการอ้างอิง คุณภาพของสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการวิจัยและปัญหาการใช้สิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัย

การฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครู เป็น การศึกษาเฉพาะในวิทยาลัยครู ในเรื่องการค้าเนื้องาน การเรียนการสอนการปฏิบัติ งานของอาจารย์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการและความคิดเห็นของ ครูประจำการที่มีต่อหลักสูตรการเรียนการสอน

ง. นิสิตนักศึกษา

วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาได้กล่าวถึง ลักษณะของ นิสิตนักศึกษาในเรื่องผู้นำโดยมุ่งศึกษาถึงลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ และตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะผู้นำของนักศึกษา เรื่องบุคลิกภาพของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความรับผิดชอบ การยอมรับตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความต้องการ โดยจะเน้นศึกษาบุคลิกภาพด้านความต้องการมากกว่าด้านอื่น การศึกษาบุคลิกภาพส่วนใหญ่ มุ่งศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักศึกษาต่างสาขาวิชา เรื่องปัญหาของนักศึกษา ได้ ศึกษาเพื่อค้นหาลักษณะปัญหาที่นักศึกษาประสบอยู่และตัวแปรต่าง ๆ ที่ทำให้ประสบปัญหา เกี่ยวกับเรื่องการย้ายถิ่นของนักศึกษา แรงจูงใจในการศึกษาและปฏิบัติงาน มุ่งศึกษา เพื่อหาสาเหตุ ในเรื่องความสามารถของนักศึกษา ได้มีการศึกษาความสามารถของ นักศึกษาในด้านต่าง ๆ คือ ความสามารถในการศึกษาภาษา โดยมุ่งหาระดับความ สามารถ และปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ความถนัดของนักศึกษามุ่งศึกษาเปรียบเทียบ ความสถานภาพที่แตกต่างกันสมรรถภาพของนักศึกษา เน้นศึกษาหาสมรรถภาพทางกายที่ นักศึกษาแต่ละสถาบันมีอยู่จริง และเปรียบเทียบระหว่างสถาบัน ในด้านของคุณธรรม และศีลธรรม ได้ศึกษาเพื่อหาหัวข้อจริยธรรมที่สำคัญ พัฒนาการทางจริยธรรม การ ประเมินโครงการอบรมจริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมกับการเป็นผู้นำ และ การทดลองเพื่อฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับนักศึกษา นอกจากนี้วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา ยังได้ศึกษาถึง นิสิตนักศึกษากับสื่อสารมวลชน โดยค้นหาสื่อที่ นักศึกษาสนใจ ลักษณะการรับสื่อต่าง ๆ ความคิดเห็นที่มีต่อสื่อต่าง ๆ ศึกษาถึงเรื่องการ

ให้คำปรึกษาแนะแนวเพื่อค้นหาลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวที่นักศึกษาต้องการ และจัดอันดับบริการแนะแนวที่นักศึกษา แต่ละสถาบันต้องการ ส่วนเรื่องกิจกรรมของนักศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมที่สถาบันจัดความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา และปัญหาอุปสรรคที่นักศึกษาประสบในการเข้าร่วมกิจกรรมในการศึกษาทัศนคติของนิสิตนักศึกษา มีผู้สนใจศึกษาถึงทัศนคติของนักศึกษาในค่านต่าง ๆ คือ ทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด โดยเน้นศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่เคยเสพและไม่เคยเสพยาเสพติดมาก่อน ทัศนคติต่อภาพพจน์ของคนสัญชาติต่าง ๆ โดยศึกษาเพื่อหาลักษณะของคนสัญชาติต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยศึกษาเพื่อหาวิธีการให้ได้มาซึ่งความรู้ของนักศึกษาในเรื่องนี้ ทัศนคติต่อการเมืองการปกครอง มุ่งศึกษาความคิดเห็น ระดับความสนใจทางการเมืองของนักศึกษา ส่วนทัศนคติที่มีต่อบุคคลอาชีพต่าง ๆ มุ่งศึกษาระดับความคิดเห็นและเปรียบเทียบความคิดเห็นและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ได้มีผู้สนใจศึกษาถึงทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อเรื่อง ปัญหาประชากร กฎหมายท่าแท้ง การไปปฏิบัติงานในชนบท เพศศึกษา การเลือกคู่ครอง การนิยมใช้ของไทย ค่านิยมอาวูโส คนตรีไทย พระพุทธศาสนา ชาวอเมริกัน โดยมุ่งหาทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อเรื่องดังกล่าว

อภิปราย

จากการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา เป็นจำนวนมากที่สุดนั้น เป็นเพราะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย และได้จัดการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2498 (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2516 : 87) ดังนั้นจึงมีจำนวนวิทยานิพนธ์อยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่คณะครุศาสตร์ ทั้งนี้เพราะคณะครุศาสตร์ได้เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ มากกว่าคณะอื่นๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528 : ง) นอกจากนี้จากงานวิจัยของ ภัทธา พรประศาสน์สุข (2523 : 57) ได้ข้อค้นพบตรงกันว่า คณะที่มีวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ คณะครุศาสตร์ จำนวน 1,270 ฉบับ (48.14%)

2. ปีที่มีการทำวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษามากที่สุดนั้น คือ พ.ศ. 2524 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในช่วงระยะปี พ.ศ. 2520-2522 ได้มีการตื่นตัวทางด้านการบัณฑิตศึกษาค่อนข้างมาก มีการเปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น อุดมศึกษา สารัตถศึกษา เป็นต้น ประกอบกับมีการขยายการผลิตในระดับบัณฑิตศึกษาอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในสายสังคมศาสตร์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 109)

3. วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด เป็นเพราะว่ากรวิจัยเชิงบรรยาย เป็นการวิจัยเพื่อหาข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันเป็นแนวทางที่จะใช้ทำความเข้าใจถึงความ เป็นเหตุเป็นผลของสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสภาพของสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ นอกจากนี้การวิจัยทางการศึกษาเป็นเรื่องของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งใช้การวิจัยเชิงบรรยายมากที่สุด (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 33) ซึ่งสอดคล้องกับ พัทรี คราประยูร (2513 : 46) พบว่า วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาในระดับปริญญาโทจำนวนสองในสามใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย และภัทราพรประศาสน์สุข (2523 : 58) พบว่าวิทยานิพนธ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 45.26 ใช้การวิจัยเชิงบรรยาย

4. ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาค้นคว้าวิธีอื่นอาจได้ข้อมูลไม่เพียงพอ จึงต้องสร้างแบบสอบถามขึ้นหรือดัดแปลงให้เป็นแบบที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยเรื่องนั้น ๆ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับที่พัทรี คราประยูร (2513 : 47) พบว่าวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ใช้กันมากที่สุดคือ แบบสอบถาม และประกอบ คูปรัทน์ (ม.ป.ป. : 8) ซึ่งกล่าวว่าปริมาณวิจัยที่ผลิตโดยนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ในสายอุดมศึกษาและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องนั้นใช้แบบสอบถามเป็นหลัก

5. ในเรื่องของสถิติที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ พบว่าใช้การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางมากที่สุด ซึ่งตรงกันที่ ชูระวี ชัยกิจไทย (2521 : 92) ได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษาพบว่า สถิติที่ใช้มากที่สุดในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย รองลงมาคือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. การใช้กลุ่มประชากรในการทำวิทยานิพนธ์นั้น วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทฉบับหนึ่งที่มิใช่เนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาใช้กลุ่มประชากร ประเภทนิสิตนักศึกษา มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะนิสิตนักศึกษาเป็นผลิตภัณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถาบัน ประกอบกับการที่นิสิตนักศึกษาเป็นประชากร ส่วนใหญ่ที่สุดของสถาบันที่มีความแตกต่างกัน จึงได้มีผู้ให้ความสนใจถึงลักษณะของนิสิตนักศึกษา ในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

7. วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจการอุดมศึกษา มีเนื้อหาครอบคลุม 4 กลุ่ม วิชาคือพื้นฐานการอุดมศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา บริหาร อุดมศึกษาและนิสิตนักศึกษา การศึกษาเนื้อหาในแต่ละกลุ่มวิชาเป็นไปตามความสนใจและ ความถนัดของผู้ทำวิจัยซึ่งมีลักษณะเฉพาะอยู่ในวงแคบและศึกษาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งมากกว่าจะศึกษาทั้งระบบ ซึ่งสอดคล้องกับที่ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2523 : 4 - 5) กล่าวว่า การวิจัยทางอุดมศึกษาจะจัดกระจายตามความสนใจของแต่ละคน มีลักษณะแคบและจำกัด จะพิจารณาเฉพาะเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแต่ไม่มองให้กว้างถึงความเป็นมาสาเหตุ ความ เกี่ยวพันของปัญหานั้น ๆ กับเรื่องอื่น ๆ จึงเป็นแต่เพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้การทำวิทยานิพนธ์ก็ยังกระจายอยู่ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ หลายสาขา เช่น รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา บรรณารักษศาสตร์ วิจัยการศึกษา บริหาร การศึกษาและอุดมศึกษา เป็นต้น แสดงว่าได้มีการนำทฤษฎี แนวคิดและความรู้จากศาสตร์ สาขาต่าง ๆ มาศึกษาเนื้อหาอุดมศึกษามากมาย แต่ก็ยังมีลักษณะต่างคนต่างศึกษา ทำให้ขาด ความเป็นเอกภาพ เนื้อหาไม่เป็นระบบเดียวกัน และเมื่อพิจารณาภาพรวมของผลสรุป วิทยานิพนธ์ทางการอุดมศึกษาก็พบว่ายังไม่กระจ่างชัดเท่าที่ควร

สำหรับเนื้อหาการทำวิจัยในแต่ละหัวข้อสามารถกล่าวถึงได้ดังนี้

7.1 พัฒนาการและความมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ มีเนื้อหาเน้นถึงประวัติความเป็นมาตั้งแต่จุดเริ่มต้นและกำเนิดของสถาบันการจ้ดองค์การ และการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบัน ซึ่งสรุปได้ว่าการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมุ่ง ศึกษาเฉพาะเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น ยังไม่มีจุดมุ่ง หมายโดยตรงที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายนอกค่านเศรษฐกิจ สังคมและ การเมืองการปกครองแต่ละยุคสมัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษา แต่จะมีสอศแทรก อยู่ในเรื่องทั่วไป รวมถึงการศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนา

ประเทศในด้านการเหมาะสมและความคุ้มค่ากับการลงทุนทางการศึกษามากน้อยเพียงใด ควรที่จะได้รับการศึกษามากขึ้นการทำวิทยานิพนธ์ประเภทนี้เริ่มต้นจากที่ ไพฑูรย์ สินดารักษ์ (2516) ศึกษาเรื่อง พัฒนาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และต่อมาก็กลายเป็น วิจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผลักดันให้มีการศึกษาเนื้อหาในทำนองเดียวกันขึ้นอีกในสถาบัน อุดมศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเปิด มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัย ขอนแก่น

7.2 งานบริการและการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสถาบันหรือคณะวิชาที่เปิดสอนสาขาการศึกษา โดยศึกษาความคิดเห็น ที่มีต่องานบริการและบทบาทการทำนุบำรุงวัฒนธรรม กิจกรรมหรือรูปแบบที่สถาบันจัดดำเนินการ ซึ่งเป็นการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงถึงความต้องการและประโยชน์ที่ได้รับจากงานบริการและ การทำนุบำรุงวัฒนธรรม ซึ่งแสดงว่าการวิจัยเรื่องของงานบริการและการทำนุบำรุง วัฒนธรรมยังกระทำกันไม่กว้างขวาง การดำเนินงานบริการทางด้านสาขาวิชาเกษตร อุตสาหกรรม การสาธารณสุข และสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสภาพสังคม ไทยยังไม่มีการศึกษาอย่างจริงจัง นอกจากนี้การทำวิจัยควรครอบคลุมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับ หน่วยงานที่รับผิดชอบ เงินทุน บุคลากรและการให้ความสำคัญแก่กิจกรรมบริการของสถาบัน อุดมศึกษา

7.3 ความต้องการและโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีการศึกษา เนื้อหาด้านการตัดสินใจเลือกสาขาวิชา สาขาวิชาที่ต้องการศึกษาและมีโอกาสในการ เข้า ศึกษา และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการมีโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การทำวิจัย ประเภทนี้มุ่งศึกษาดังลักษณะสำคัญทางด้านตัวของผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็น ส่วนใหญ่ ยังขาดการศึกษาค้นสถาบันและสภาพสังคมที่ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคทางการ อุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคกับโอกาสทางการศึกษาของประชากรในท้องถิ่น หรือโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในกรุงเทพฯกับต่างจังหวัด และในเมือง กับนอกเมือง เป็นต้น

7.4 หลักสูตรและสาขาวิชาในสถาบันอุดมศึกษา มีการศึกษาถึงพัฒนาการ ข้อดี ข้อเสียและเนื้อหาของหลักสูตรที่ควรปรับปรุง การศึกษาในเรื่องนี้เป็นการค้นหาข้อเท็จจริง อย่างกว้าง ๆ เฉพาะบางสาขาวิชาเท่านั้น สำหรับการศึกษาถึงเรื่องของความมุ่งหมาย

ของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์มีสัมพันธ์กับความมุ่งหมายมาจน้อย
 แค่นั้น ความสูญเปล่าที่เกิดจากการเปิดวิชาซ้ำซ้อนกัน และแนวโน้มในการ
 เปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถาบันและการศึกษาถึงโครงสร้างของหลักสูตรทั้งระบบ
 มีความจำเป็นสำหรับการวิจัยอย่างยิ่งที่จะต้องมีคนควาหาข้อเท็จจริงต่อไป

7.5 การเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา มีเนื้อหาครอบคลุมถึงตัว
 ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา สื่อการเรียนการสอน และปัญหาที่เกิดขึ้นการศึกษา
 ดังกล่าวมีเนื้อหาเฉพาะเจาะจงตามความสนใจ เป็นเกณฑ์ มีลักษณะเหมือน ๆ กัน
 ในประเด็นที่ตองการค้นควาหาข้อเท็จจริง แต่จะมีลักษณะแตกต่างกันในสิ่งที่ตองการ
 ศึกษา เช่น ตองการรู้ถึงปัญหาการเรียนการสอนเหมือนกัน แต่แตกต่างกันในเรื่อง
 ของประชากร สาขาวิชา และสถาบันที่ใช้ศึกษา นอกจากนี้ยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบ
 และหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการเรียนการสอนทั้งหมด ซึ่งมีความจำเป็น
 อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาเพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของเนื้อหาดังกล่าว

7.6 การจักระสบการณ์วิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษา มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ
 โดยตรงกับคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ การวิจัยมุ่ง เน้นศึกษาถึงรูปแบบการจัการ
 ฝึกสอน การปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยนิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต
 นักศึกษาฝึกสอน ซึ่งแสดงว่าวิทยานิพนธ์ทางการอุดมศึกษาจำกัดอยู่แต่เฉพาะเนื้อหา
 สาขาวิชาการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์มีการทำ
 วิทยานิพนธ์กันมาก และผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีความถนัดและความสนใจในเรื่องนี้
 จึงไ้ทำการศึกษาแต่เฉพาะการจักระสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาการศึกษาเท่านั้น
 ส่วนการจักระสบการณ์วิชาชีพในสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น แพทยศาสตร์ พยาบาล
 ทันตแพทยศาสตร์ เป็นต้น ยังไม่มีการวิจัยในเรื่องเหล่านี้ ทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญต่อ
 การเรียนสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างยิ่ง

7.7 การสร้างสื่อและทดลองใช้สื่อการเรียนการสอน มีการทำวิจัยกันมาก
 ในสาขาวิชาสัตตศาสตร์ศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2520-2524 และในระยะต่อมา มีแนว
 ความคิดว่าการศึกษาเรื่องเหล่านี้จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนใน
 หลักสูตรมากกว่าจะเป็นเรื่องของการทำวิจัย และจากการประชุมคณะกรรมการ
 บัณฑิตศึกษา ประจำคณะครุศาสตร์ ครั้งที่ 1/2525 (เอกสารอัครสำเนา) ได้มีมติ
 ให้ภาควิชาศึกษานวัตปฏิบัติคือ คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาจะไม่สนับสนุนการเสนอหัวข้อ

และโครงการวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม การสร้างสไลด์ เทปโปรแกรม การสร้างแบบฝึกการสร้างชุดการสอน และการวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงกระบวนการสร้างและการพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยในทำนองนี้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงไม่มีปรากฏอีก แต่สถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังมีการทำวิจัยอยู่บ้าง

7.8 การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการจากห้องสมุด มีการศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวกับการใช้สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดเพื่อประกอบการเรียนการสอนและการวิจัยผลสรุปการวิจัยแสดงว่าอาจารย์และนิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญกับห้องสมุดของสถาบันเป็นอย่างมาก การศึกษาวิจัยทำกันมากในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ เพราะเป็นศาสตร์สาขาที่ศึกษาเรื่องนี้โดยตรง แต่ก็ยังมีลักษณะกว้าง ๆ ไม่คลุมเนื้อหาทั้งหมด โดยเฉพาะในแนวของการลงทุนกับการใช้ประโยชน์จากห้องสมุดควรได้รับการศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น

7.9 การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา มีการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร ตัวผู้บริหาร การบริหารถึงแก่นักศึกษา การจัดดำเนินงานห้องสมุด ซึ่งลักษณะของการทำวิทยานิพนธ์จะมุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมหรือวิธีดำเนินงานเป็นสำคัญ ส่วนการศึกษาในลักษณะอื่น ๆ โดยเฉพาะองค์การการดำเนินงานภายในสถาบัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารแต่ละระดับ การเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหาร การประสานงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

7.10 ค่าใช้จ่ายลงทุนทางการอุดมศึกษา มีการศึกษาถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา ค่าใช้จ่ายที่รัฐลงทุนและความสูญเสียเนื่องจากการออกกลางคันและการลดซ้ำชั้น งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาเฉพาะสาขาวิชาและสถาบันใดสถาบันหนึ่งมากกว่าการศึกษาเปรียบเทียบแต่ละสถาบันและเปรียบเทียบการศึกษาระดับอื่น ๆ นอกจากนี้เนื้อหาที่ควรศึกษาเพิ่มเติม ก็คือ เรื่องของสภาพและแนวโน้มของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานสถาบันอุดมศึกษา

7.11 สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา มีเนื้อหาความรู้ด้านอาคารสถานที่ กลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมทางวิชาการ เป็นการศึกษาถึง เรื่องการดำเนินงาน ความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีลักษณะกว้าง ๆ และศึกษาเฉพาะสภาพแวดล้อม ด้านหนึ่งด้านใดของแต่ละสถาบันมากกว่าที่จะศึกษาองค์ประกอบของสภาพแวดล้อม ทุก ๆ ด้านที่มีผลกระทบต่อบรรยากาศทางวิชาการและการบริหาร

7.12 การใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ เป็นการศึกษาถึงประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ อาคาร ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการในลักษณะรวม ๆ เป็นสาขาวิชาหรือเป็นสถาบัน ดังนั้นการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชาระหว่างสถาบัน และการค้นคว้าข้อเท็จจริง เกี่ยวกับองค์ประกอบของการใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ เปรียบเทียบกับการลงทุน จึงเป็นเรื่องที่ควรจะได้ศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อประโยชน์ในการวางแผนบริหารสถาบันอุดมศึกษา

7.13 ความสำเร็จในสถาบันอุดมศึกษา เนื้อหาการทำวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย การศึกษาถึงสถานภาพ ภาระหน้าที่ ขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนาอาจารย์ การศึกษายังคงมีลักษณะกว้าง ๆ ส่วนใหญ่ศึกษาความคิดเห็น ความต้องการและเฉพาะเนื้อหาบางด้านเท่านั้น ยังขาดการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของอาจารย์คณาจารย์หรือตำแหน่งทางวิชาการกับการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในค่านิยมและคุณภาพของการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ ภาระหน้าที่ ขวัญและความพึงพอใจและการพัฒนาอาจารย์ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาร่วมกันและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา

7.14 เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ทางการอุดมศึกษา การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ยังมีจำนวนน้อย และขาดการศึกษาอย่างเป็นระบบ การทำวิทยานิพนธ์ยังมุ่งศึกษาเฉพาะในแง่ของความจำเป็นต่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในแต่ละส่วนของหน่วยงานในสถาบัน อุดมศึกษา เช่น หน่วยทะเบียน ห้องสมุด เป็นต้น แต่ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของสถาบันแล้ว ดังนั้นการวิจัยจึงควรที่จะศึกษาถึงการนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการและการบริหารและการลงทุนกับประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.15 การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเป็นการวิจัยเพื่อตรวจสอบเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการเรียนการสอนว่าสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงไหน

และพิจารณาถึงการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา การวิจัยในหัวข้อนี้เน้นผู้มีงานทำตามสาขาวิชาที่เรียนมากกว่าการศึกษาถึงบทบาทของสถาบันในการผลิตบัณฑิตตามสภาวะทางเศรษฐกิจและความต้องการของสังคม ทั้งนี้การศึกษาถึงผู้ที่ยังไม่มีการทำงานและการวิจัยด้านตลาดแรงงานจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิจัย

7.16 นิสิตนักศึกษา การศึกษาส่วนใหญ่ ศึกษาเฉพาะด้านตัวของนิสิตนักศึกษา เช่น ความมีคุณธรรมศีลธรรม บุคลิกภาพ สมรรถภาพ ทักษะ เป็นต้น ซึ่งทำให้ได้รับความรู้เพียงด้านเดียว ส่วนความรู้ด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานกิจการอุดมศึกษา ยังไม่มีการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะบทบาทของนิสิตนักศึกษาทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ตามสายตาของสังคมภายนอกสถาบัน เป็นเรื่องเร่งด่วนสำหรับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทย และจะต้องมีการศึกษาอย่างจริงจังมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการทำวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา

1. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาที่นิสิตนักศึกษาลิขิตออกมามีลักษณะเป็นงานวิจัยชิ้นเล็ก ๆ ซึ่งแยกย่อยไปตามกำลังความสามารถและข้อจำกัดของนิสิตนักศึกษาแต่ละคน ทั้งนี้จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนิสิตนักศึกษา และได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญทางการอุดมศึกษามากขึ้น เพื่อให้ผลงานวิจัยเหล่านั้นได้รวมกันหรือต่อเนื่องกันอย่างมีระบบและมีประโยชน์ต่อกิจการอุดมศึกษาอย่างแท้จริง

2. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาที่นิสิตนักศึกษาลิขิตออกมา กระจายกันอยู่ตามสาขาวิชาต่าง ๆ ควรได้มีการประสานและแลกเปลี่ยนแนวทางกันให้กว้างขวางมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษามีผลที่สำคัญสำหรับการพัฒนาระบบอุดมศึกษา

3. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงบรรยายโดยเกี่ยวข้องกับแบบสอบถามและใช้กลุ่มประชากรประเภทนิสิตนักศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร เป็นส่วนมากและจำกัดกันซ้ำแล้วซ้ำอีกจนทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเหล่านี้เกิดความเบื่อหน่ายและอาจให้ข้อมูลที่ไมตรงกับข้อเท็จจริงได้ การวิจัยจะต้องเปลี่ยนวิธีการใหม่โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์หรือข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ของสถาบันให้มากขึ้น

4. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาที่ใช้ระเบียบวิจัยเชิงประวัติศาสตร์มีปริมาณค่อนข้างน้อย และที่เท่ากันก็เน้นแต่เรื่องของพัฒนาการทางการอุดมศึกษา ซึ่งอาศัยการวิเคราะห์เอกสารเป็นหลัก ดังนั้นจึงควรได้มีการรณรงค์หรือกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ทางด้านวิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ผลิตผลงานในสายอุดมศึกษาให้กว้างขวางมากขึ้น โดยเลือกเทคนิคการวิเคราะห์ตามความเหมาะสมของปัญหาที่วิจัย เช่น การสัมภาษณ์ คำบอกเล่า การศึกษาในแนวอรรถชีวประวัติ เป็นต้น

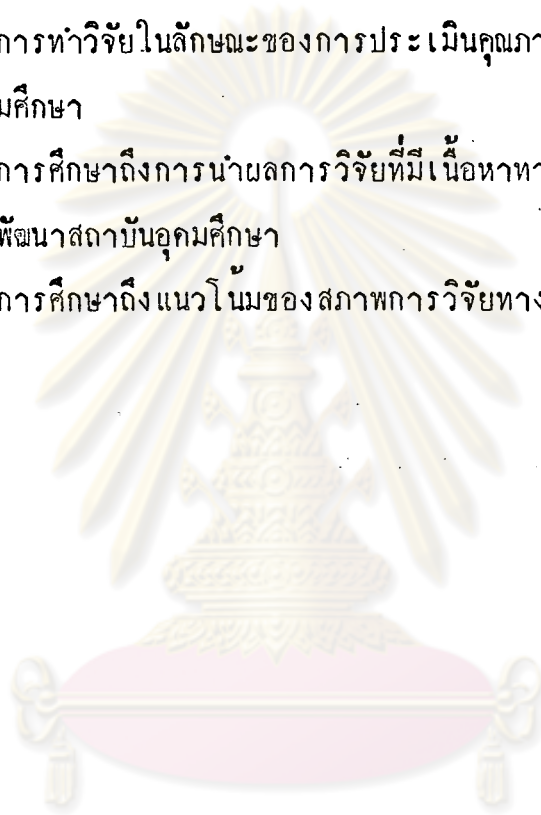
5. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาโดยอาศัยวิธีการทดลองมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มปริมาณให้มากขึ้น โดยเฉพาะการทดลองที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการของระบบอุดมศึกษาที่ดีที่สุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น การใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ทางการสอน เป็นต้น

6. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาจะต้องได้รับการศึกษาโดยอาศัยศาสตร์ทางรัฐศาสตร์ในการทำความเข้าใจธรรมชาติขององค์การสถาบันอุดมศึกษาทางด้านรูปแบบ โครงสร้างและระบบบริหารทั้งในแง่ของการเมืองและความเป็นหน่วยราชการของรัฐ ส่วนสถานภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องนำความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจมาวิเคราะห์กิจการลงทุน การใช้ทรัพยากรและการวิจัยตลาดแรงงานของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขยายความเข้าใจและช่วยในการวางแผนทางการอุดมศึกษาได้อย่างรัดกุมยิ่งขึ้น

7. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาในลักษณะงานวัฒนธรรม ค่านิยม ทศนคติและธรรมชาติของนิสิตนักศึกษา จะต้องมีการติดตามศึกษาในแนวลึกให้มากกว่าแนวกว้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพราะว่าจะได้รับข้อเท็จจริงที่ชัดเจนและแน่นอนยิ่งขึ้น ดังนั้นนิสิตนักศึกษาจึงควรใช้แนวทางมนุษยวิทยาและสังคมวิทยามาใช้ศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิเคราะห์วิจัยในอนาคต

- ก. ศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา
ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค
- ข. ศึกษางานวิจัยของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ
กับกิจการอุดมศึกษา
- ค. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะของการประเมินคุณภาพของงานวิจัยที่มี
เนื้อหาเกี่ยวกับการอุดมศึกษา
- ง. ควรมีการศึกษาถึงการนำผลการวิจัยที่มีเนื้อหาทางด้านการอุดมศึกษา
ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา
- จ. ควรมีการศึกษาถึงแนวโน้มของสภาพการวิจัยทางการอุดมศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย